

Suvianna Hakalehto
Sampo Mielityinen (toim.)

Vahingonkorvauslaki 50 vuotta

– vakautta ja muutoksia

Copyright © 2025 Alma Media Finland Oy ja kirjoittajat
Yhteistyössä Juristiliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-5236-9
ISBN 978-952-14-5237-6 (verkkokirja)

Kansi ja taitto: Aste Helsinki Oy, Helene Lindfors

Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2025

Anna palautetta kirjasta: kustannustoimitus@almainsights.fi

Esipuhe

Vahingonkorvauslaki tuli voimaan yli 50 vuotta sitten, 1. syyskuuta 1974. Tuon päivän Helsingin Sanomissa tapahtuma noteerattiin kahden palstan uutisella, jonka otsikko oli ”Potilaan kärsimä vahinko tulee sairaalan vastuulle”. Jutussa sairaalaliiton lakimies kertoi pitävänsä uudistusta järkevänä kaikkien osapuolten kannalta: ”perusperiaatteena on, että toimintaa harjoittavan ja sitä ylläpitävän on myös kannettava vastuu toiminnassa sattuvista haitoista”. Lainausta kiteyttää edelleen osuvasti vahingonkorvausoikeutemme lähtökohtia.

Vahingonkorvauskysymykset ovat usein esillä yksityisten toimijoiden, julkishallinnon ja tuomioistuinten arjessa. Vahingonkorvauslain perusratkaisut ovat kestäneet ajan hammasta, ja lakia on muutettu vain muutaman kerran. Vahinkoriskit ja näkemykset kohtuullisesta vastuunjaosta ovat kuitenkin muuttuneet. Korkeimman oikeuden ratkaisut ovat muovanneet oikeustilaa, eikä vahingonkorvauslakia ympäröivä oikeusjärjestys ole muutoinkaan sama kuin 1970-luvulla.

Vahingonkorvausoikeudesta on julkaistu väitöskirjoja ja runsaasti muutakin tutkimusta. Vastuukysymysten merkityksen näkökulmasta tutkimusta soisi kuitenkin olevan nykyistä enemmän. Käsillä oleva vahingonkorvauslain juhlakirja pyrkii osaltaan korjaamaan tilannetta. Teoksessa vahingonkorvausoikeuden asiantuntijat juhlistavat artikkeleillaan vahingonkorvauslain viittä vuosikymmentä.

Vahingonkorvauslain perusteluissa korostettiin, että vahingonkorvausoikeus tulee sitä kehitettäessä asettaa laajempiin sosiaalisiin ja taloudellisiin yhteyksiin. Myös tämän teoksen artikkelit hengittävät meidän aikamme ilmaa, arvioiden vahingonkorvauslain nykyisiä mahdollisuuksia ja rajoja. Artikkelien analyysissa näkyvät esimerkiksi alustatalouden uudenlaiset ilmiöt (*Thomas Wilhelmsson*), teko-

ällyn kehitys (*Mika Viljanen*) sekä tietosuojakysymysten kasvanut merkitys (*Päivi Korpisaari*).

Vahingonkorvauslakia valmisteltaessa pohdittiin yleisten vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden kirjaamista lakiin. Niiden kehittäminen nähtiin lopulta viisaammaksi jättää oikeustieteen ja oikeuskäytännön vuorovaikutuksen varaan. Tämä vuorovaikutus on ollut sittemmin tiivistä, ja se jatkuu myös teoksessamme. Kirjoittajat käsittelevät artikkeleissaan useita klassisia vahingonkorvausoikeudellisia kysymyksiä, kuten vahingonkorvauslain soveltamisalaa (*Juha Häyhä*), kolmannelle aiheutuneiden vahinkojen rajattua korvattuutta (*Björn Sandvik*), korvausvastuun kohdentamista vahingonaiheuttajille (*Juha Karhu* ja *Pauli Ståhlberg*) sekä korvausvastuuta rajoittavia perusteita (*Olli Norros*).

Vahingonkorvauslain normiympäristö on muuttunut 50 vuodessa monin tavoin. Tämä muutos näkyy teoksen artikkeleissa kautta linjan. Perus- ja ihmisoikeuksien vahvistunut asema ilmenee monessa teemassa, samoin niihin kohdistuvien loukkausten korvattavuus (*Suvianna Hakalehto*). Julkisen vallan korvausvastuu on ollut huomion kohteena niin vahingonkorvauslakia säädettäessä kuin toistuvasti sen jälkeenkin. Teoksessa tarkastellaan myös tämän vastuun nykytilaa (*Siiri Hurme* ja *Eveliina Kunnari* sekä *Kalle Mäenpää*).

Kuten mikä tahansa oikeudenala, myös vahingonkorvausoikeus elää sekä oikeuslähteissä että juridiikan ammattilaisten ajattelu- tavoissa. Meillä on ollut ilo opettaa vahingonkorvausoikeutta yhdessä. Uusien juristipolvien saattaminen vastuukysymysten ja oikeudellisen ajattelun äärelle on ollut huikea pedagoginen seikkailu, jota kuvaamme teoksen päättävässä artikkelissamme.

Kiitämme kaikkia kirjoittajia lämpimästi heidän panoksestaan. Heidän ansiostaan tämä teos on vahingonkorvauslain intellektuaalinen 50-vuotiskatsastus, joka turvaa vahingonkorvausoikeutemme reilua ja tilanneherkkää kulkua myös jatkossa. Lisäksi kiitämme sisältöpäällikkö *Arja Lappeteläistä* huikean ammattitaitoisesta ja kärsivällisestä työstä. Toivotamme antoisia lukuhetkiä viisikymppisen äärellä.

Helsingissä 22. huhtikuuta 2025

Suvianna Hakalehto ja Sampo Mielityinen

Sisällys

Esipuhe	5
Kohti tehokkaampaa oikeussuojaa: vahingonkorvausvastuu perus- ja ihmisoikeuksien suojamuotona	9
<i>Suvianna Hakalehto</i>	
Valtion vahingonkorvausvastuu 2020-luvulla – Miten korvausvaatimuksia käsitellään Valtiokonttorissa?	41
<i>Siiri Hurme, Eveliina Kunnari</i>	
Vahingonkorvauslain soveltamisalasta	65
<i>Juha Häyhä</i>	
Useiden vahingonaiheuttajien vastuu – solidaarisesta yhteisvastuusta kohti vastuun hajauttamista?	101
<i>Juha Karhu, Pauli Ståhlberg</i>	
Vahingonkorvauksen rooli ja edellytykset tietosuojaloukkaustapauksissa	127
<i>Päivi Korpisaari</i>	
Standardisäännöksen ja muiden vahingonkorvauslain julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta rajoittavien säännösten tulkinnasta	163
<i>Kalle Mäenpää</i>	
Vahingon määrää rajoittavista periaatteista – käytännön näkökulmia	201
<i>Olli Norros</i>	

Skadeståndsrättslig metod – exemplet ”tredjemansskada” ...	219
--	-----

Björn Sandvik

Työntekijän vahingonkorvausvastuusta – miten politiikka kivettyy oikeudeksi, joka saattaa suojata jopa ruokalähettejä	245
---	-----

Thomas Wilhelmsson

Onko vahingonkorvauslailla annettavaa tekoälytulevaisuuksissa?	267
---	-----

Mika Viljanen

Kuinka pykälät herätetään henkiin? – Kokemuksia vahingonkorvausoikeuden opetuksesta	293
--	-----

Sampo Mielityinen, Suvianna Hakalehto

Kirjoittajat	323
--------------------	-----